

הלכות דברים הנוהגים בפעודה סימן קפא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק י]

וְדוֹקָא לְדָרְסַי עֲלֵיהֶם דְּהוּא בְּהַי גְּדוּלָּה וְכוּ', כִּינן שֶׁהוּא פְּחוֹת מִפְּחוֹתָהּ.

(5) וּמוֹכֵר לֶחֶם וְכוּ', שְׁמִצּוֹ שְׁנוּפְלִים לֵהֶם פִּירוּרִים עַל הָאָרֶץ, כְּתָב הָבֵן אִישׁ חַי (שְׁמֵה ב' פ' פִּנְחָס אוֹת יב) שִׁישׁ לְהוֹחִירֵם שִׁיבְכֵרוּ אֶת הַמָּקוֹם הַהוּא. כִּי שֶׁלֹּא יִבְאוּ הַפִּירוּרִים לִידֵי בּוֹיָן.

(6) אִמְנָם לְזוֹרֵקִים לִפְחָה הַשְּׁפָה, דַּעַת הַגְּרָח"פּ שִׁינְבֵּרְג (חִידוּשֵׁי בִּתְרָא) וְהַגְּרִי"י פִּישֵׁר (וּזְאוֹת הַבְּרָכָה סוּף פ"ב) שֶׁהוּא מְבוּזָה יוֹתֵר מִהַשְּׁלֵכָתָם לַמַּיִם, וְעַל כֵּן יֵשׁ לַעֲטוּפָם כְּשִׁקִּית קוֹדֶם שׁוֹזָרֵקֵם לִפְחָה. וְכֵן דַּעַת הַגְּרִי"שׁ אֵלִישֵׁיב (עַץ הַשְּׁדָה פִּי"ט ה' ז) לַעֲנִין זְרִיקַת שִׁיירֵי מֵאֵכָל [הַרְאוּיִים לֹאכִילָה, רֹאה מָה שֶׁכְּתִבְנוּ לַעֲלֵל ס"י קַעָא ס"ק יז] לִפְחָה, שֶׁנֶּחֱשָׁב הַדָּבָר כְּאִיבּוֹד בִּידֵים, וְלִכֵּן אֵין רָאוּי לְזוֹרֵקֵם לֹאשְׁפָה כְּמוֹת שֶׁהֵם אֵלֹא עֲדִיף לַעֲטוּפָם בְּפָנֵי עַצְמָם וְכֵן לְחַשְׁלֵיכֵם.

וְכַשֵּׁעוּף אֶת הַחֲתִיכוֹת קוֹדֶם שׁוֹזָרֵקֵם לִפְחָה הַשְּׁפָה, דַּעַת הַגְּרִי"שׁ אֵלִישֵׁיב הַגְּרָח"פּ שִׁינְבֵּרְג וְהַגְּרִי"י פִּישֵׁר (זְאוֹת הַבְּרָכָה ש"ב), שֶׁאִפְּלוּ חֲתִיכוֹת בְּגוּדֵל כִּוִּית אֲפֶשֶׁר לְזוֹרֵק בְּאוּפֵן זֶה.

וְאִם יִכּוֹל לִתֵּן אֶת הַפִּירוּרִים לְבַהֲמָה, דַּעַת הַגְּרָח"פּ שִׁינְבֵּרְג (חִידוּשֵׁי בִּתְרָא) שְׁעִדִּיף לִיתֵּנָם לְבַהֲמָה מֵאֲשֶׁר לְזוֹרֵקֵם בְּתוֹךְ שִׁקִּית [וְרֹאה לַעֲלֵל ס"י קַעָא ס"ק יא, וְמָה שֶׁכְּתִבְנוּ שֶׁם].

[משנ"ב ס"ק יא]

וְאִינוּ דִּין שִׁינְבֵּרְג מִנֵּה עַל הַשְּׁלֵחָה וְכוּ', [וְרֹצֵה לְכַרֵּךְ בְּרֶפֶת הַקֶּדֶן מִקְּפָה הַסִּכִּינָה] וְכוּ', [וְעַל-כֵּן נִהְיָ לְסַלְקוֹ בְּשִׁעַת בְּרֶכָה].

(7) וְלִגְבֵי סִכִּין שֶׁאֵינוּ עֹשִׂי מְבֻרָל, כְּתָב הַמַּגִּיא (ס"ק ד) שֶׁאִם הִטְעַם שִׁצְרִיךְ לְכַסּוֹתוֹ הוּא מְשׁוּם שְׁבֻרָל מְקַצֵּר חַיִּים, אִם כֵּן הַהִתְקַפְּדָה דִּיא דוֹקָא עַל סִכִּין הַעֲשׂוּיָה מְבֻרָל וְלֹא עַל סִכִּין הַעֲשׂוּיָה מִמִּתְכַּת אַחֲרָתָהּ. וְהַפְּמִיג (א"א ש"ס) הִסְתַּפֵּק בִּזְוָה [וְרֹאה תַּהֲלָה לְדוֹד (ס"ק ב) וְשׁוּיַת שֶׁבֶט הַלֵּוִי (ח"א ס"י ר"ה ע"ל ס"י ז) שֶׁהִבִּיאוּ דַּעַת הָרַאשׁוֹנִים בִּזְוָה] וְהוֹסִיף, שֶׁלִּפִּי הִטְעַם הַשֵּׁנִי כּוֹדָאי אֵין חִילּוֹק בֵּין בְּרָחֵל לְשֹׂאֵר מִיַּיִן מִתְכּוֹת, כֹּל שִׁיכּוֹל לְהַמִּית בּוֹ אֶת עַצְמוֹ.

וְסִכִּין שֶׁאֵינָה מִיִּזְעֵדֶת לְחִיתוֹךְ אֵלֹא לְמִרְחִית מִמֵּרְחִים בְּלִבָּד, דַּעַת הַגְּרִי"מ פִּינְשֵׁטִין (שׁו"ת רַבְּבוֹת אֲפִרִּים ח"ב ס"י פ' אוֹת לָה) שֶׁאֵין צָרִיךְ לְכַסּוֹתָהּ, וְכֵן דַּעַת הַגְּרָח"פּ שִׁינְבֵּרְג (חִידוּשֵׁי בִּתְרָא). מֵאִידֵךְ, דַּעַת הַגְּרִי"מ קְרִלִּיץ (חֹט שְׁנֵי שִׁבְת ח"ג ע"מ רכ"ו) שֶׁצָּרִיךְ לְכַסּוֹתָהּ, כִּיֵּן שֶׁנִּקְרָאת סִכִּין.

(8) וְדִין כִּסּוּי הַסִּכִּין, כְּתָב הַטְּהֵרֶת הַשְּׁלָחַן (הוֹבָא בְּקוֹבֵץ מִפְּרָשִׁים בְּשׁוּ"ע מַהֲדִי מִכּוֹן יְרוּשָׁלַיִם) שְׁנוּהָ אֵף בְּבִרְכַּת 'מַעֲיֵן שֶׁלֶשׁ', שֶׁהִי מְזִכִּירִים בָּהּ אֶת בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם, מֵאִידֵךְ, הָא"א (בוֹטְשָׁאטְשׁ) וְשׁוּ"ת שְׁלֵמַת חַיִּים (ס"י קפ"ז) כְּתָבוּ שֶׁדִּין זֶה אֵינוּ נוֹהֵג אֵלֹא בְּבִרְכַּת הַמִּזּוֹן וְלֹא בְּמַעֲיֵן שֶׁלֶשׁ, וּפּוֹק חֲזִי מָה עֲמָא דְּבֵר.

(9) וּמִשְׁמַע מִדְּבָרָיו, שְׁלֹטֵעַם זֶה צָרִיךְ לְהַסִּיר אֶת הַסִּכִּין מֵעַל הַשְּׁלָחַן לְגַמְרֵי, וְאֵין מִסְפִּיק לְכַסּוֹתָהּ [שֶׁהִי עַל הַטַּעַם הָרַאשׁוֹן כְּתָב שִׁצְרִיךְ לְכַסּוֹתָהּ, וְאִילוּ כֵּאֵן כְּתָב שִׁצְרִיךְ לְהַסִּירָהּ, וְכֵן דִּקֵּק מִדְּבָרָיו הַגְּרִי"מ קְרִלִּיץ (חֹט שְׁנֵי שִׁבְת ח"ג ע"מ רכ"ו)], וְכֵן כְּתָב הַכֶּף הַחַיִּים (ס"ק טו) עַל פִּי הָאָר"י ז"ל [אֲכֵן כְּתָב שֶׁלִּפִּי טַעַם זֶה יֵשׁ לְכַסּוֹת אֶת הַסִּכִּין אֵף בְּשִׁבְתָּהּ]. אִמְנָם הָא"א (בוֹטְשָׁאטְשׁ, מַהֲדו"ב) הִזְכִּיר טַעַם זֶה וְלֹא הִצְרִיךְ לְהַסִּירָהּ מִהַשְּׁלָחַן. וְדַעַת הַגְּרָח"פּ שִׁינְבֵּרְג (חִידוּשֵׁי בִּתְרָא) שֶׁכְּשֶׁמִּכְסִּים אֶת הַסִּכִּין מִסְפִּיק לְכַסּוֹת אֶת הַחֶלֶק הָאֶחָד שִׁבְתָּהּ. וְכֵן דִּיָּה נִוְהָ הַגְּרִי"מ קְרִיבִסְקִי (אֲרַחוֹת רַבְּנֵי ח"א ע"מ פ"ה) לְתַחֲבוֹב אֶת לִבָּהּ הַסִּכִּין מִתַּחַת הַמַּפֶּה.

וְמִי שְׁסוּעַד עִם כְּמָה אֲנֵשִׁים עַל שׁוֹלָחַן אַחֵר, הִסְתַּפֵּק בְּשׁוּ"ת וִיעַן דוֹד (ח"א ס"י כ"ח) הֵאֵם צָרִיךְ לְהַסִּיר אֶת כָּל הַכִּסְיִים הַנִּמְצָאִים עַל

הַשְּׁלָחַן, אוֹ שֶׁדִּי לְהַסִּיר רַק אֶת הַסִּכִּין הַמּוֹנַחַת לִידֵי, וְהַסִּיק שְׁכִיךְ שֶׁאֵין מְכַסִּים אֶת הַסִּכִּין אֵלֹא בְּשִׁבְלֵי הַיֶּכֶר בְּלִבָּד, דִּי לְהַסִּיר אֶת הַסִּכִּין שֶׁלִּידֵי, וּבִפְרָט אִם הַשְּׁעָה דְּחוּקָה וְאֵינוּ יִכּוֹל לְהַמְתִּין עַד שִׁיכִירוֹ כּוֹלֵם אֶת סְכִינָהּ מֵעַל הַשְּׁלָחַן. וְכֵן דַּעַת הַגְּרִי"מ קְרִלִּיץ (חֹט שְׁנֵי ש"ס) שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַסִּיר אֶת הַסִּכִּין שֶׁעַל הַשְּׁלָחַן כְּשֶׁהוּא מִרְחוֹק מִמָּקוֹם מוֹשְׁבּוֹ.

[משנ"ב ס"ק יב]

שֶׁאֵין מְקַפִּידִין עַל זֶה בְּשִׁבְתָּהּ יוֹם-טוֹבִים.

(10) וּבְבִרְכַּת הַמּוֹזֵן שֶׁל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, דַּעַת הַגְּרִי"מ קְרִיבִסְקִי (שְׁאֵלֹת רַב ע"מ רַע"א) שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַסִּירָהּ, אֵף שֶׁמִּבְרֵךְ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. אֲכֵן כְּחֹל הַמוֹעֵד, דַּעַתוֹ (ש"ס) שֶׁצָּרִיךְ לְכַסּוֹתָהּ.

סימן קפא

דין מים אחרונים

[משנ"ב ס"ק א]

אֵלֹא שׁוֹמֵעַ לְצֵאת מִפִּי הַמְּבָרָךְ (1) וְכוּ', הֵלֵל נִמְצָא מְלָחָה (2) וְכוּ', מְעַט מִמְּלָחָה סְדוּמִית, שֶׁמִּסְמָא הַעֲיִינִים לְמִי שֶׁנּוֹגֵעַ בָּהֶם.

(1) מְבוּרָר מִדְּבָרָיו שֶׁאֵף עַל פִּי שֶׁהַשּׁוֹמֵעַ כְּעוֹנָה, מִ"מ אֵינוּ כְּמִבְרֵךְ מִמֶּשׁ, וְאֵינוּ צָרִיךְ לִטּוֹל יָדָיו מִצַּד אֲמִירַת בְּרָכָה בִּידֵים מְזוּחָמוֹת. אִמְנָם לַעֲלֵל (ס"י ע"ה ס"ק כ"ט). וּבִבְיָהִל בְּהַקְדָּמָה לְסִי' עַד דִּין רֹאשׁוֹן אוֹת ה' כְּתָב, לַעֲנִין הָאִיסוּר לִימֵר דְּבָרִים שֶׁבְּקָדוּשָׁה כְּנֹגַד הַעֲרֻה, שֶׁגַּם הַשּׁוֹמֵעַ מֵאַחֵר הִרְיָהּ בְּכֻלָּל הָאִיסוּר, כִּיֵּן שֶׁנֶּחֱשָׁב כְּאוֹמֵר בְּעַצְמוֹ. וְכֵן כְּתָב לַעֲלֵל (ס"י ע"ט ס"ק ז) לַעֲנִין הָאִיסוּר לְהַתְפַּלֵּל תוֹךְ אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁל צוּאָה, שֶׁאֵף הַשּׁוֹמֵעַ אֶת הַתְּפִלָּה מִהַשְּׁלִיחַ צְבוּר, הִרְיָהּ בְּכֻלָּל הָאִיסוּר, כִּיֵּן שֶׁנֶּחֱשָׁב הַדָּבָר כְּמִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ [וְאוֹלָם לַעֲנִין הַנֶּחֱרָךְ לְנִקְבִּיו בְּשִׁעָה שֶׁחֲבִירוֹ מוֹצִיאָיו יָדָיו חוֹכְתוֹ, הִסְתַּפֵּק בִּבְיָהִל לַעֲלֵל (ס"י ק"ד ס"י ר"ה יחידה) הָאֵם יצא, מֵאַחֵר שֶׁלִּמְנַהֲגִים 'שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנָה' אֵינוּ נֶחֱשָׁב כְּעוֹנָה מִמֶּשׁ, שֶׁדִּי נִהְיָ שֶׁהַעֲמוּד בְּתַפִּילָה מִפְּסִיק לְשִׁמּוּעַ קִדִּישׁ וְקִדְּוָה, וְאֵינוּ נֶחֱשָׁב כְּהַפְסָקָה]. וְרֹאה מָה שֶׁכְּתִבְנוּ בְּשִׁעָה"צ לְקַמֵּן ס"י תֵּרַץ ס"ק א בְּדִין זֶה שֶׁל 'שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנָה'. וּבִיאֵר הַתַּהֲלָה לְדוֹד (ס"ק א) [אֶת הַשְּׁאִילֻתוֹת שֶׁהוֹבָא בְּטוֹר, שֶׁהוּא מְקוֹר הַדִּין]. שְׁלִנְבִי יָדִים הַמְּזוּחָמוֹת מִמֵּאֵכָל הַפְּסוּלוֹת לְבִרְכָּה, כִּיֵּן שֶׁהוּא אִיסוּר קָל, לְפִיכֵךְ בְּשׁוֹמֵעַ מֵאַחֵר אֵינוּ חַיִּיב לְנִקְוָתָם [וְהִבִּיא שֶׁם רֹאיָה שֶׁהוּא אִיסוּר קָל, מִכֵּךְ שֶׁנֶּחֱשָׁב רַק לְגַבִּי בְּרָכָה, וְלֹא לְגַבִּי אֲמִצָּה הַסְּעוּדָה, מָה שֶׁאֵין כֵּן בִּידֵים שֶׁנִּגְעוּ בְּמִקְוֵמוֹת הַמְּכֻסִּים שֶׁצָּרִיכוֹת נְטִילָה גַּם כְּאִמְצָע הַסְּעוּדָה, כְּמִבּוּרָר בְּשׁוּ"ע לַעֲלֵל ס"י קס"ב].

(2) כְּמִבּוּרָר בְּשׁוּ"ע לַעֲלֵל (ס"י קע"ט ס"י) וּבִרְמ"א לַעֲלֵל (ס"י קע"ט ס"ב). (3) וְהַנּוֹגַע בְּמִלָּח אוֹ הָאוֹכֵל מִלֶּפֶפוֹן הַכְּבוֹשׁ בְּמִלָּח וְכוּ' שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת הַסְּעוּדָה, הָאֵם צָרִיךְ לִטּוֹל מִיָּם אַחֲרוֹנִים מְשׁוּם חֲשֵׁשׁ מִלָּח סְדוּמִית, דַּעַת הַגְּרִי"שׁ אֵלִישֵׁיב (וּזְאוֹת הַבְּרָכָה פִּי"ד אוֹת ט ע"מ 139) שֶׁאֵינוּ צָרִיךְ לְהַחֲמִיר לִטּוֹל אֶת יָדָיו, וּבִפְרָט לְדַעַת הַסּוֹבֵרֶת שֶׁעִיקַר הַטַּעַם בְּמִיָּם אַחֲרוֹנִים בְּזִמְנָהּ הַזֶּה, הוּא מְשׁוּם "וְהִיָּיתָם קְדוּשִׁים". וְכֵן דַּעַת הַגְּרִי"מ קְרִיבִסְקִי (אֲוִצֵּר הַמַּיִם פִּי"ד ה' כ"ד) שֶׁלֹּא נִהְיָ לִטּוֹל מִיָּם אַחֲרוֹנִים אַחֲרֵי נִגְיעָה בְּמִלָּח [וְרֹאה מָה שֶׁכְּתָב בְּשׁוּ"ת אוֹר לְצִיּוֹן (ח"ב פמ"ז תְּשׁוּבָה יט)].

[משנ"ב ס"ק ב]

חֻבְקָה (4) וְכוּ', וְכָל אֵימַת שֶׁנִּמְצָא מִיָּם אַחֲרֵיכֶךְ יִשָּׁל קִדְּוָה.

(4) וְהָאֵם מוֹתֵר לְצֵאת מִמָּקוֹמוֹ בְּלֹא בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה כִּי לְחֹזֵר אַחֵר הַמִּשָּׁךְ בְּמִלּוּאִים עוֹמֵד 32

מילואים

הלכות דברים הנוהגים בפסעודה סימן קעד

המשך מעמוד קודם

כוס לברכת המזון, אם לא שיש לו יין או חמר מדינה בביתו, שאו לכולי עלמא מצוה מן המובחר לברך על הכוס. ודוקא כשמברך בשלושה, אבל לענין יחיד המברך מקילים במה אחרונים לגמרי שאין צריך כוס, וכן מנהג העולם.

(13) ולדעת רוב הפוסקים, כתב בשע"צ לקמן (סי' קצו ס"ק יח) שחייב ברכת המזון מן התורה הוא אף כשלא שתה. וכן כתב הרמ"א שם (ס"ד) שאין צריך לחוש לכך אלא לכתחילה, דהיינו שאם חלק מהמסובים שרו וחלק לא שרו, לכתחילה יש ליתן לברך למי ששתה כדי שיוציא את האחרים ידי חובתם.

[ביה"ל ד"ה לפני]

דקפלא אין שפך לפסוד כללי עלמא (14).

(14) ומשמע שגם אם כיוון לפסוד את מה שישתה בתוך הסעודה, אינו פסוד אם שדה לאחר מכן זמן מופלג, אך לענין שתיית יין שלא בתוך הסעודה מבואר בביה"ל לקמן (סי' קצ ס"ב ד"ה אחר) שלדעת הרבה אחרונים אין השהייה נחשבת כהפסק לגבי ברכה ראשונה אפילו אם שהה כל היום, אלא בצירוף היסוד הדעת [וראה תהלה לדוד (ס"ק יג) שהוכיח מדברי השו"ע הרב לגבי יין הבדלה, שלפסוד יין שבתוך סעודה קשה יותר מאשר לפסוד יין ששתיים שלא בתוך סעודה, אלא שמרביו לענין יין קידוש מוכח לחיפך, ונשאר בצריך עיון גדול].

מלאה ובולטת, שאו יראה ממילא כאילו שתיהן מלאות.

ולענין שיעור מלא לגמיו במידות ומנינו, כתב בספר מידות ושיעור תורה (פס"ז ס"א) לגבי יום הכיפורים שיש להחמיר בשיעור של בערך 40 גרם ואך לגבי קידוש כתב שיש לשתות שיעור שהוא בוודאי מלא לגמיו והוא 50-55 גרם, וכן כתב הששי"ב (פלי"ט ס"ב) שבאדם מבוגר בינוני השיעור הוא 40-45 גרם.

(11) ועיצה נוספת לזה כתב הששי"ב (פנ"ד הע' קר), לכוון בשעת הברכה על היין שלא תפסוד הברכה את שאר המשקים, ואו יוכל לברך עליהם, וכעין דברי השו"ע להלן (ס"ד). אמנם דעת הגרי"ש אלישיב (חזקת הברכה פ"א הע' 4) והגר"ח פ' שיינברג (חידושי בתרא) שעיצה זו אינה מועילה, כיון שהמשקים נטפלים ממילא ליין כשהם מונחים לפניו, ואם כן עדיין יש להסתפק האם נפסוד המשקים בברכת היין, וראה בחיי אדם (כלל נה ס"ו) שהזכיר עיצה זו לכוון בשעת ברכת היין שלא תפסוד ברכתו את שאר המשקים, אך לא סמך על זה למעשה, וכתב שיש לברך על סוכר כדי לפסוד בכך את שאר המשקים.

[משנ"ב ס"ק ה]

מכל מקום מצוה מן המבחר יש בזה אם ייכל לצשות בכוסים וכו', אינו ח"ב מן התורה לברך ברכת המזון עד שישתה (12).

(12) ולקמן כתב (סי' קצב ס"ק ר), שמנהג העולם להקל שלא לחזר אחר

הלכות דברים הנוהגים בפסעודה סימן קפ

המשך מעמוד פה

מים אחרונים, מבואר ברמ"א לעיל (סי' קעז ס"ב) שמותר לצאת ממקומו לצורך מצוה עוברת [ובביה"ל שם (ד"ה עוברת) צידד שמותר לצאת אפילו למצוה שאינה עוברת], וכן כתב בשו"ת שלמת חיים (סי' קעח), והוסיף בביאור הדבר, שכיון שהטעם שאסור לעקור ממקומו קודם ברכת המזון הוא מחמת החשש שישכח לברך, לפיכך כאן שהדבר שייך לברכת המזון אין חשש שישכח מלברך.

(5) ומי ששכח ליטול ידיו וזכר באמצע ברכת המזון, כתב הגרי"ה קניבסקי (אחר המים פ"ד הע' נב) שיכול ליטול באותה שעה [אולם בשעת הנטילה צריך להפסיק לברך, ובמבואר בשו"ע לקמן (סי' קצג ס"ב וסי' קצא ס"ג) שאסור לברך כשעוסק במלאכתו].

[משנ"ב ס"ק ז]

מפני רוח רעה (7).

(7) ולברך ברכת המזון כנגד מי הנטילה, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' ד ס"ק יח) לענין אמירת ברכה כנגד מי נטילת שחרית ששורה עליהם רוח רעה [אולם באופן שנטל לחור הכלי, ראה במשניב להלן (ס"ק ו) ובשע"צ ס"ק יח ובביה"ל ד"ה אלא] שנחלקו הפוסקים האם שורה עליהם רוח רעה. והובא (ארחות רבנו ח"א עמ' פג) שהגרי"י קניבסקי כיסה את המים אחרונים במפת נייר, וראה מה שכתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' קסח אות ג).

(5) ומי ששכח ליטול ידיו וזכר באמצע ברכת המזון, כתב הגרי"ה קניבסקי (אחר המים פ"ד הע' נב) שיכול ליטול באותה שעה [אולם בשעת הנטילה צריך להפסיק לברך, ובמבואר בשו"ע לקמן (סי' קצג ס"ב וסי' קצא ס"ג) שאסור לברך כשעוסק במלאכתו].

[שע"צ ס"ק י]

מפני רוח רעה (7).

(6) ובטעם החילוק כתב המחצה"ש (ס"ק א) בשם חיים של שלמה (חולין פ"ח ס"ו). שמים אחרונים שענינם להעביר את הוזהמה מהידים, אם כן כשרוצים בתוך הכלי, אף על פי שירדה הוזהמה על ידי השפשוף מ"מ

הלכות מים אחרונים סימן קפא

המשך מעמוד פו

כתב, שכיון שלרבים היה קשה לשתות יין אחר האכילה מחמת כבודו וכו', לכך הקילו.

עוד כתב הערוך השלחן (שם), שאף שמנהג העולם שלא לברך ברכת המזון על הכוס, מ"מ יש המדקדקים לעשות כן בשבחות ובימים טובים כשיש זימון, וכן כתבו בסדר היום (כוונת קידוש ד"ה ובעוד) ובמקור

ובמנהג העולם שאינם מקפידים כל כך לברך על הכוס, כתב הערוך השלחן (ס"א ו-ג). שהוא משום שהיין ושאר המשקים הם יקרים, ולפיכך במדיניות בהן היין מצוי וזול, ראוי לכל ירא ה' לברך על הכוס, ובפרט כשיש זימון, וכן העשירים השותים שכר בכל סעודה, בוודאי שלהם נאה לברך על הכוס. ובארחות חיים (ספיקא, ס"ק ב)

